

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Надя Георгиева Бояджиева, доктор на юридическите науки в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“

член на Научно жури в процедура за защита на дисертационен труд на тема:

„Европейска заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела“

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
в Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.6 Право
Докторска програма: „Международно частно право“
Автор: Радостина Георгиева Никодимова

Научен ръководител: доц. д-р Димитър Деков от ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Представяне на процедурата

Назначена съм за член на научно жури със Заповед № РД-21-2366 от 18.12.2024 г. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ във връзка с процедура за защита на дисертационния труд на задочен докторант в Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ Радостина Георгиева Никодимова. Докторант Никодимова е зачислена като задочен докторант след успешно издържан изпит, считано от 01.03.2019 г. Отчислена е с право на защита, считано от 01.03.2024 г. Тя представя дисертационен труд на своя научен ръководител, който, след преценка на качествата му и готовността за вътрешно обсъждане, внася до Катедрения съвет /КС/ на Катедра „Гражданскоправни науки“ аргументирано Становище /от 29.10.2024 г./ с предложение за вътрешно обсъждане. Никодимова преминава успешно вътрешното обсъждане на Заседание на КС /проведено на 03.12.2024 г./. В рамките на законовия срок са представени изискуемите документи, дисертационният труд и авторефератът /на български и на английски език/, декларация за оригиналност на приносите и декларация за оригиналност и достоверност. Докторант Никодимова е покрила минималните национални изисквания по чл.26 от ЗРАСРБ за научна област 3.Стопански, социални и правни науки, Професионално направление 3.6. Право за Представяне на дисертационния труд /съгласно приложената Справка/.

2. Представяне на докторанта

От представената автобиография е видно, че Никодимова е получила отлична теоретична и практическа подготовка в областта на докторантурата и не само. Радостина Никодимова притежава степен магистър по право, висше образование в сферата на икономиката и степен магистър по „Счетоводство и контрол“. Работила е в банковата сфера, като има трудов стаж в три банки „Прокредит Банк (България)“ АД, „Банка Пиреос“ АД, „Райфайзенбанк“ ЕАД. От 2019 г. е адвокат към Адвокатска Колегия Пловдив, а от 2021 г. е вписана и като „Медиатор“ в Министерството на правосъдието, като има и специализация по семейна медиация.

По време на обучението като докторант Никодимова е изпълнила успешно всички дейности в съответствие с индивидуалния учебен план. Впечатляващо е участието ѝ в множество надграждащи обучения, трейнинги, семинари, академични прояви, организирани от различни институции в областта на международното право /вж. приложената автобиография и становището на научния ръководител до КС с оценка за работата ѝ/.

От м. септември 2019 г. до момента, тя регулярно води семинарни занятия по международно частно право в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ като хоноруван асистент. Моето *лично впечатление от докторанта е отлично* и то е придобито по време на обучението ѝ в ръководения от мен специализиран докторантски курс в областта на международното право и международните отношения към Центъра за обучение към

Б

ъ

л

г

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд и на автореферата

а Темата, избрана за дисертационния труд на докторант Радостина Никодимова, е изключително *важна и дисертабилна*, като това мнение може да се аргументира от няколко различни перспективи. На първо място, трудът представлява дълбочинно научно изследване на важни въпроси, свързани с европейската заповед за заповед на банкови сметки по граждански търговски дела и различните възможности, които физическите и юридическите лица имат при разрешаване на парични спорове в рамките на ЕС, когато е налице частно правно отношение с международен елемент. На второ място, анализът е извършен въз основа на приложимата

а

к

а

правна рамка, включително международноправни източници, правото на Европейския съюз, и българския Кодекс на международното частно право, както и свързаната съдебна практика на българските съдилища, Съда на европейския съюз и други съдилища на държави членки. Трето, трудът е особено актуален, като се отчита тенденцията за отпадане на граници вече в рамките на ЕС, нарастването на гражданските и търговските отношения в рамките на Европейския съюз, нарастващата междуфирмена задлъжнялост, наличието и задълбочаването на финансова и икономическа криза, възникването на нови финансови инструменти, електронни пари и пр., възможността да се осигури в международния граждански и търговски обмен, необходимостта от предвидимост и сигурност в частноправните отношения с международен елемент и много други предпоставки.

Дисертацията е с общ обем от 237 стандартни машинописни страници и включва: съдържание, увод, четири основни глави, заключение, библиография, приложение и декларация. Поради ограничения в обема на становището, тук ще предложи кратка характеристика на основните достойнства и приносите на труда.

Избраната структура на дисертацията, в която главите са взаимно свързани и подкрепят основната цел и задачи на изследването, е подходяща и създава положително впечатление. В *Увода* правилно се акцентира върху актуалността на разглежданите проблеми и степента на тяхната научна разработка. Ясно и категорично са дефинирани целта и задачите на изследването. *Актуалността* на темата е безспорна. Това е така, защото проблемите, свързани с европейската заповед за заповед на банкови сметки по граждански и търговски дела имат съществена роля за развитието на международните граждански и търговски отношения като цяло. Динамиката на европейската правна уредба е предпоставка за усилващите се процеси на интеграция между държавите-членки на ЕС в областта на международния граждански процес и по-специално в случаите, когато се касае за решаване на граждански и търговски въпроси, свързани с парични въпроси.

В *първа глава*, озаглавена “Предпоставки за създаване на Европейска заповед за заповед на банкови сметки и общи характеристики на заповедта за заповед” е обособена в три раздела, в които Никодимова изследва подробно процеса на създаване на механизма в рамките на ЕС и правната същност на Европейската заповед за заповед на банкови сметки; предмета и обхвата на Европейската заповед за заповед на банкови сметки, като в шест точки са разгледани основните характеристики на регламента с акцент върху материалния обхват на регламента.

В глава втора е направен сравнителен анализ на Европейската заповед за запор със съществуващите правни институти на ЕС в областта на уреждане на трансгранична задължнялост, като основните изводи са систематизирани в табличен вид в приложение (стр. 238). *В глава трета* е изследвана детайлно процедурата по издаване на Европейската заповед за запор на банкови сметки, компетентни органи, защита на страните, отговорност за вреди, в общо три раздела, като е изследван достъпът до процедурата, условията за издаване и формулярите на процедурата, анализирани са допустимите доказателства в производството и спецификите в доказването; изведена е и информацията относно сроковете и тяхното изчисляване в рамките на ЕС, анализирана е основната характеристика на производството *Ex Parte*, изследван е подробно и механизма за достъп до банкова информация, идентифицирани са проблемите, които възникват в следствие от необходимостта за защита на разкритите лични данни на длъжника (стр. 116-117). В тази глава са анализирани и възможностите и предпоставките за обжалване на отказа за издаване на заповед за запор, компетентните органи в производството, защитата на страните в процедурата по издаване на заповед за запор на банкови сметки и отговорността за вреди на участниците в процедурата по издаване на европейска заповед за запор на банкови сметки

В Глава четвърта е направено изследване върху практическите трудности и насоки по приложението на процедурата по издаване на европейската заповед за запор. В тази част на труда е направен анализ на значителен обем на съдебна практика, като на места са отправени обосновани критични бележки на автора (така например на стр. 193, относно характера и естеството на вземането, конкретно издръжка на дете, на стр. 201 относно въведената йерархичност на наднационалното право на ЕС и др.).

Достойнство на дисертацията е, че авторът се базира на множество източници от български и чужди автори, включително български и чуждестранни монографии, учебници, статии, публикации на Европейския съюз, както и съдебна практика на СЕС, практика на съдилища на държавите-членки, в рамките на ЕС, които са много добре структурирани. Включените 382 бележки под линия и разнообразието от използваните източници подчертават богатата теоретична и практическа основа на труда и свидетелстват за висока теоретична подготовка на автора и уменията му да интерпретира самостоятелно и приложи научните достижения.

Авторефератът е представен на български и на английски език (в обем 32 страници). Той отговаря на изискванията и дава вярна представа за същността и приносите на

дисертационния труд. Представени са за оценка и научни публикации /5 бр./ по темата на дисертационния труд, които са публикувани в научни издания. Те свидетелстват за трайния интерес и принос на докторанта към избраната тема.

4. Оценка на приносите на дисертационния труд.

В краткото представяне на дисертационния труд бяха открити някои важни достойнства на изследването. Никодимова избира *подходящи методи*, за да изследва тази сложна тема и поставените задачи в дисертационния си труд. Лекотата и увереността, с която тя разглежда различните аспекти на темата, оставя у мен впечатлението, че тя притежава задълбочени знания в областта на международното частно право и конкретно в областта на международния граждански процес. Докторант Никодимова демонстрира задълбочено познаване и разбиране на разглежданите въпроси и обстойно е изследвала съвременните достижения в изследваната област. Прави впечатление *личното отношение* към дискутираните проблеми. Авторът е извел *самостоятелни изводи*, които приемам. Общото впечатление от труда е положително, а желанието да бъдат обхванати множество въпроси от изследваната тема заслужава поощрение. Заключениеята на автора са ясно формулирани и логично изведени въз основа на разглежданите научни проблеми и аз ги оценявам като правилни и добре аргументирани.

Като приемам приносите, посочени от автора, тук ще изтъкна някои *научно-приложните приноси на труда*, без изброяването да е изчерпателно.

Анализът в сравнителен аспект съществуващите сходни институти в правната уредба на Европейския съюз в областта на уреждане на трансграничната задължияност, конкретно четирите Регламента на Европейския съюз Регламент (ЕС) № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, Регламент (ЕС) № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане; Европейска процедура за искове с малък материален интерес и Регламент (ЕС) № 805/2004 за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания (стр. 65 – 88).

- Направеното сравнение на Европейската заповед за заповед за заповед на банкови сметки със съществуващи правни институти на ЕС в областта за уреждане на трансгранична задължияност има дълбок теоретичен и научен принос, който е онагледен в табличен вид в приложение(стр. 238).

- Детайлно са анализирани всички компетентни органи в процедурата по снабдяване с Европейска заповед за заповор на банкови сметки по трансгранични граждански и търговски дела с информация за това кои са те в отделните държави членки.
- Изследвана е правната същност на европейската заповед за заповор и нейните характеристики, приложно поле и обхват (стр. 24-59).
- В цялостния труд е изследвана практиката на Съда на Европейския съюз.
- Изследвана е практиката на националния съд и нейното значение за процедурата.
- Изведени са основните трудности при снабдяването с европейската заповед за заповор като доказването в производството и предпоставките за наличие на спешна необходимост от издаването ѝ.
- Посочени са предимствата и недостатъците на правната уредба и на съдебната практика, както и тези свързани с практическото приложение на Европейската заповед за заповор;
- Важен принос са изготвените предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, свързани разширяването на приложното поле на европейската заповед за заповор, не само върху парични средства, а и върху движими и недвижими вещи, електронни пари и модерните финансови инструменти.

На основание на горното, приемам, че в *дисертационния труд се съдържат научни и приложни приноси*, които спомагат за по-широкото доктринално разбиране и разработване на института на европейската заповед за заповор на банкови сметки. Същевременно те представляват отправна точка за практикуващите юристи при прилагането на правния механизъм и спецификите, които се налагат от трансграничния му характер. Приносите съдържат съответните *елементи на новост* и имат значимост за развитието на науката. Резултатите от едно подобно изследване биха били полезни както за българските съдилища, така и за юристите, практикуващи в областта на такъв род правоотношения. В допълнение следва да се отчете, че към момента липсва цялостно изследване в тази област в нашата литература и дисертацията допринася за запълване на тази празнина. Посочените достойнства и приноси са заслуга на автора.

5. Критични бележки и препоръки

Забелязват се някои технически грешки, които се дължат вероятно на обема на дисертационния труд, като например „слуите“, вместо „случаите“ (стр. 149), „часно“, вместо

„частно“ (стр. 209), „в следствие“, вместо „вследствие“ (стр. 109, 168, 177) и пр. Допуснати са някои стилистични неточности, вероятно поради обема от използвани източници.

Може би е уместно да се обособят и изложат с кратка детайлност предложенията за усъвършенстване на нормативната уредба de lege ferenda и в заключението, като се подредят по значимост според автора;

Заключението би могло да се разшири, като бъдат включени изводи относно тезата на дисертационния труд;

В Библиографията литературата не е посочена по азбучен ред.

Критичните бележки не оказват влияние върху достойнствата и приносите на научното изследване. Общото ми впечатление е за много добър правен език, направени задълбочени проучвания, придобити знания и ерудиция. Препоръчвам на автора да продължи своите научни изследвания в избраната научна област и изследването да бъде публикувано.

6. Заключение

В съответствие с чл.6, ал.3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и чл.27, ал.1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, дисертационният труд отговаря на изискванията и несъмнено съдържа научни или научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд показва, че Радостина Никодимова притежава задълбочени теоретични знания по международно частно право и умения за самостоятелни научни изследвания. На основание изложеното в становището, убедено давам **положителна** оценка за проведеното научно изследване. Ще гласувам *положително* и призовавам Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на *Радостина Георгиева Никодимова* в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно частно право“.

24 февруари 2025 г.

Изготвил становището: _____

/проф. д-н Надя Бояджиева/